



POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE
POMORSKIE POROZUMIENIE ODDZIAŁÓW W GDAŃSKU
ODDZIAŁ REGIONALNY W GDAŃSKU
KOMISJA TURYSTYKI PIESZEJ

egzemplarz nr 1

DOKUMENTACJA PROJEKTOWA
TURYSTYCZNEGO SZLAKU PIESZEGO PTTK
REGIONU GDAŃSKIEGO –ZIEMI GNIEWSKIEJ
WIELKIE WALICHNOWY – GNIEW

kolor: czarny
długość: 14 km
nazwa: **DOLNEJ WISŁY**
odcinek północnogniewski
nr ewidencyjny: PM- 15 -s

położenie administracyjne szlaku:

w o j e w ó d z t w o p o m o r s k i e

• *miasto i gmina Gniew*



szlak opracował:

Tadeusz Gruszczyński

przy współpracy: Stefana Gorączki

Zdzisława Łukowskiego

dokumentację przygotował:

Tadeusz Gruszczyński

Agata Gruszczyńska

*Wykonano na zlecenie Urzędu Miasta i Gminy Gniew w ramach budowy sieci szlaków turystyki pieszej
Ziemi Gniewskiej*

G d a ń s k

2 0 0 5

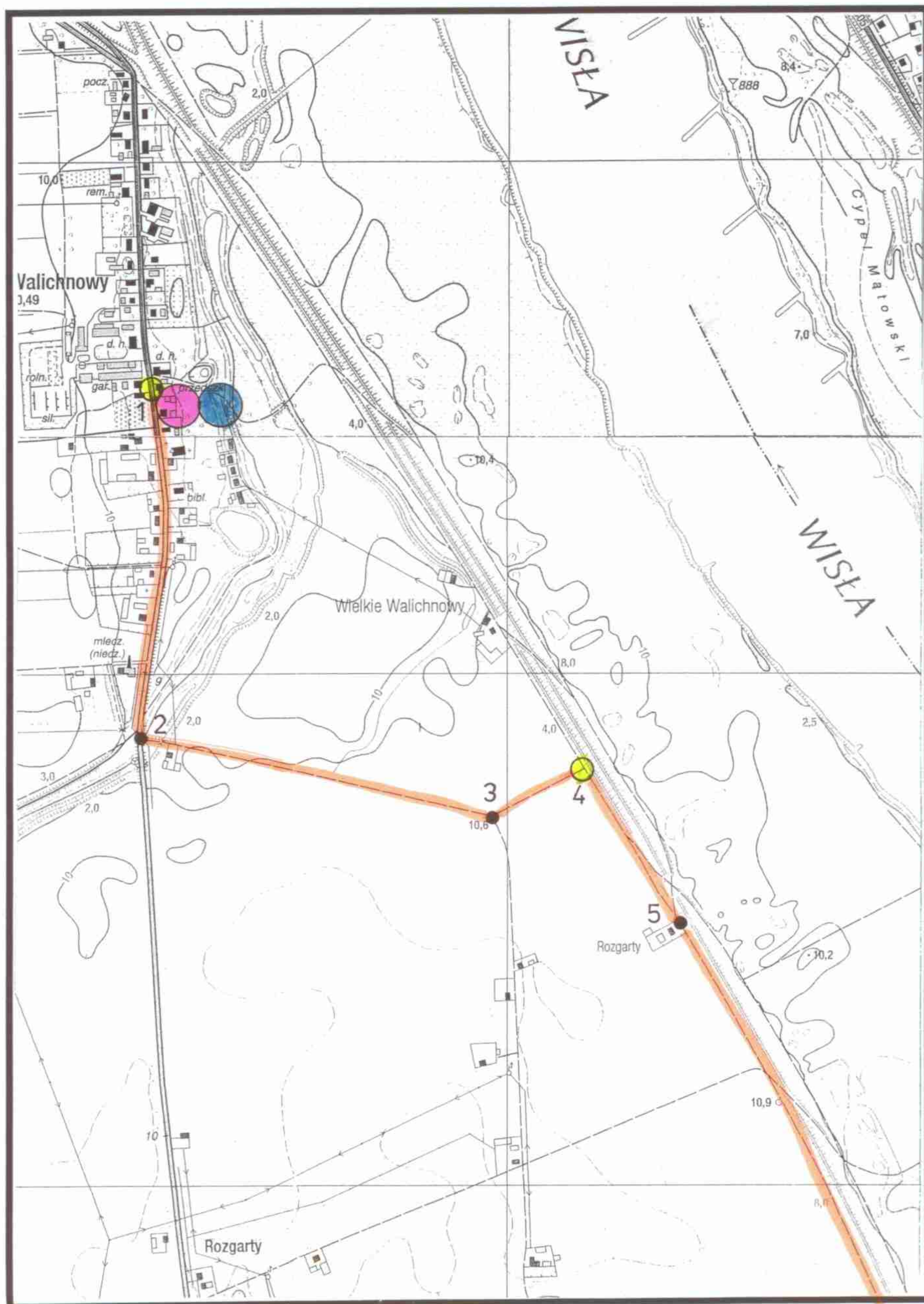
KILOMETRAŻ SZCZEGÓŁOWY (TECHNICZNY) SZLAKU

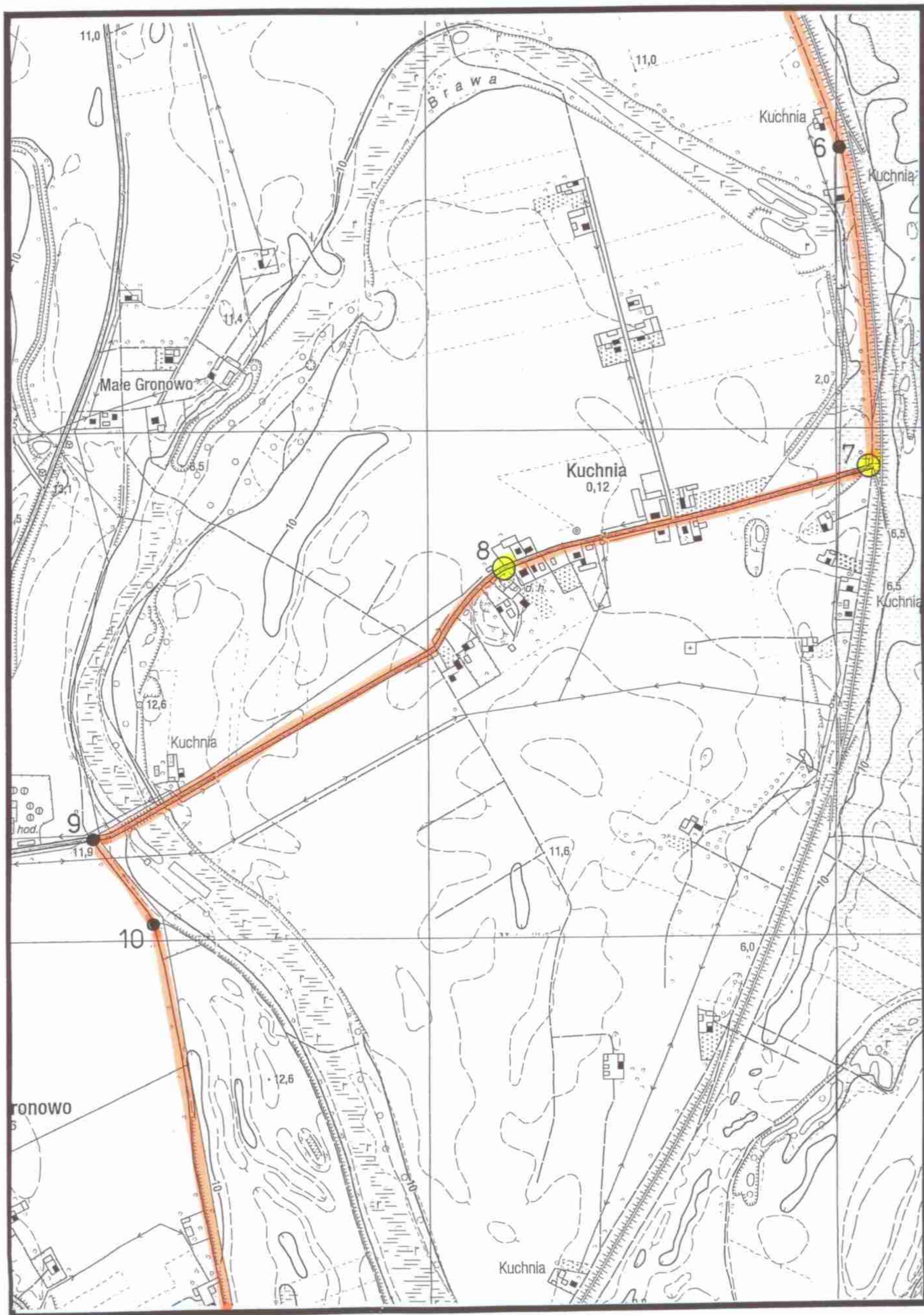
nr punktu	opis punktu	długość odcinka między punktami	kilometry narastająco	odległości między wybranymi punktami głównymi	kilometry malejąco
1	WIELKIE WALICHNOWY, PKS		0,00		14,05
2	Wielkie Walichnowy, d. mlecz., skrzyż.	700	0,70	1,5	13,35
3	rozdroże 10,6	700	1,40		12,65
4	wał wiślany (Rozgarty) - 887 km Wisły	200	1,60		12,45
5	ROZGARTY, wyb.	350	1,95	3,0	12,10
6	KUCHNIA, wybud. nad Wisłą	1100	3,05		11,00
7	wał wiślany (Kuchnia), kapl. - 884,9 km Wisły	650	3,70		10,35
8	KUCHNIA, sklep	750	4,45		9,60
9	KUCHNIA, starorzecze	950	5,40	2,5	8,65
10	starorzecze Wisły, rozdroże	200	5,60		8,45
11	POLSKIE GRONOWO, boisko	1250	6,85		7,20
12	POLSKIE GRONOWO, kościół, szosa	150	7,00		7,05
13	POLSKIE GRONOWO, szosa PKS	150	7,15		6,90
14	POLSKIE GR., droga polna - zakręt, linia energ.	350	7,50	3,5	6,55
15	POLSKIE GRONOWO, droga polna, skrzyż.	600	8,10		5,95
16	torowisko dawnej kolejki wąskotorowej	450	8,55		5,50
17	skarpa wiślana, podnóże/CIEPŁE, grodzisko	500	9,05		5,00
18	skarpa wiślana, wierzchowina, szopa	800	9,85		4,20
19	CIEPŁE, droga bruk	450	10,30		3,75
20	CIEPŁE, skrzyżowanie, krzyż	50	10,35		3,70
21	CIEPŁE, jar	600	10,95	3,5	3,10
22	GNIEW, droga do oczyszczalni	600	11,55		2,50
23	GNIEW, oczyszczalnia	350	11,90		2,15
24	GNIEW, skarpa wiślana - 876,8 km Wisły	1250	13,15		0,90
25	GNIEW, GOS ul. Kusocińskiego	200	13,35		0,70
26	GNIEW, zespół szkół ponadgimnazjalnych	350	13,70		0,35
27	GNIEW, ul. 27 Stycznia, PKS	350	14,05		0,00

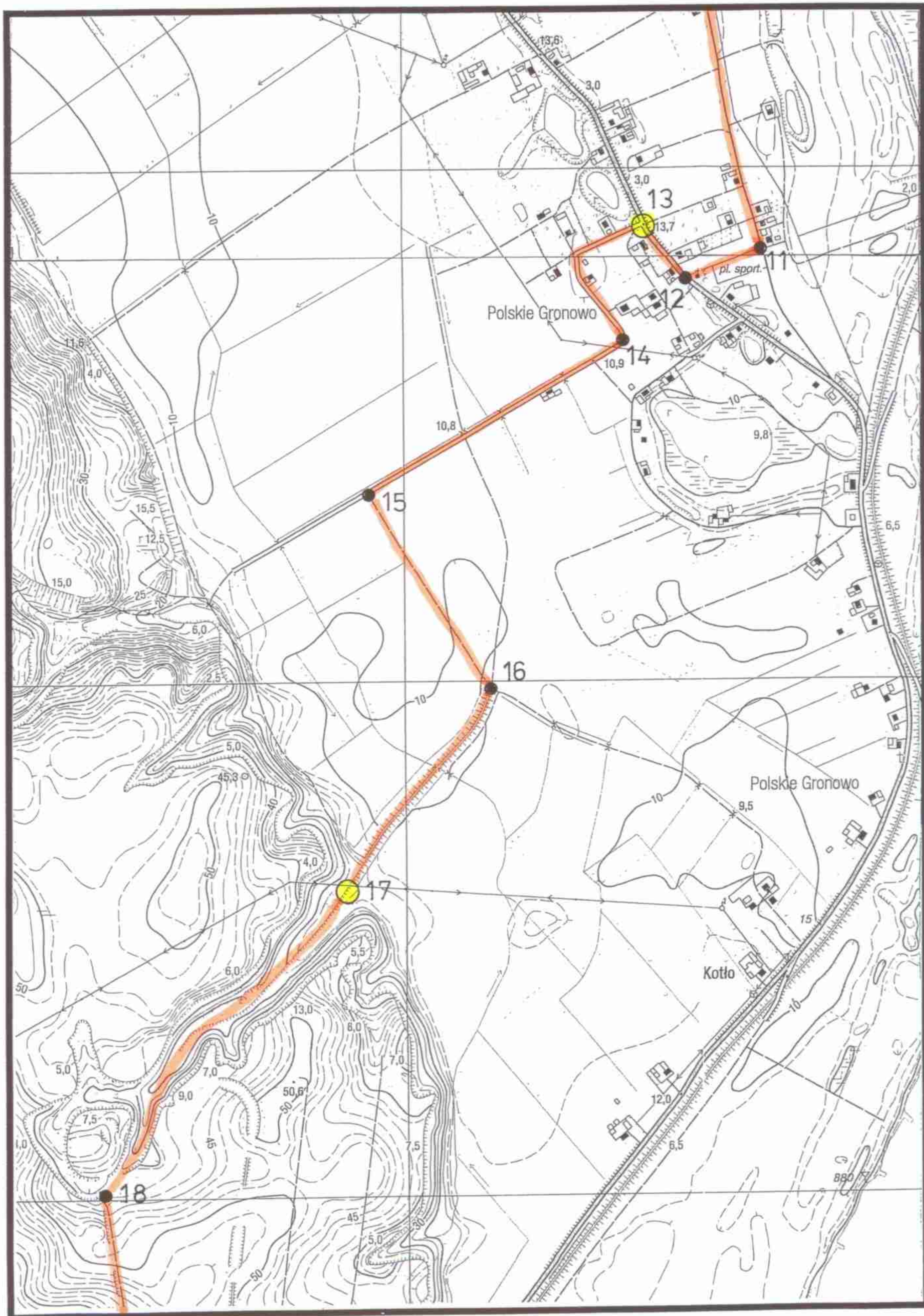
OPIS PRZEBIEGU SZLAKU

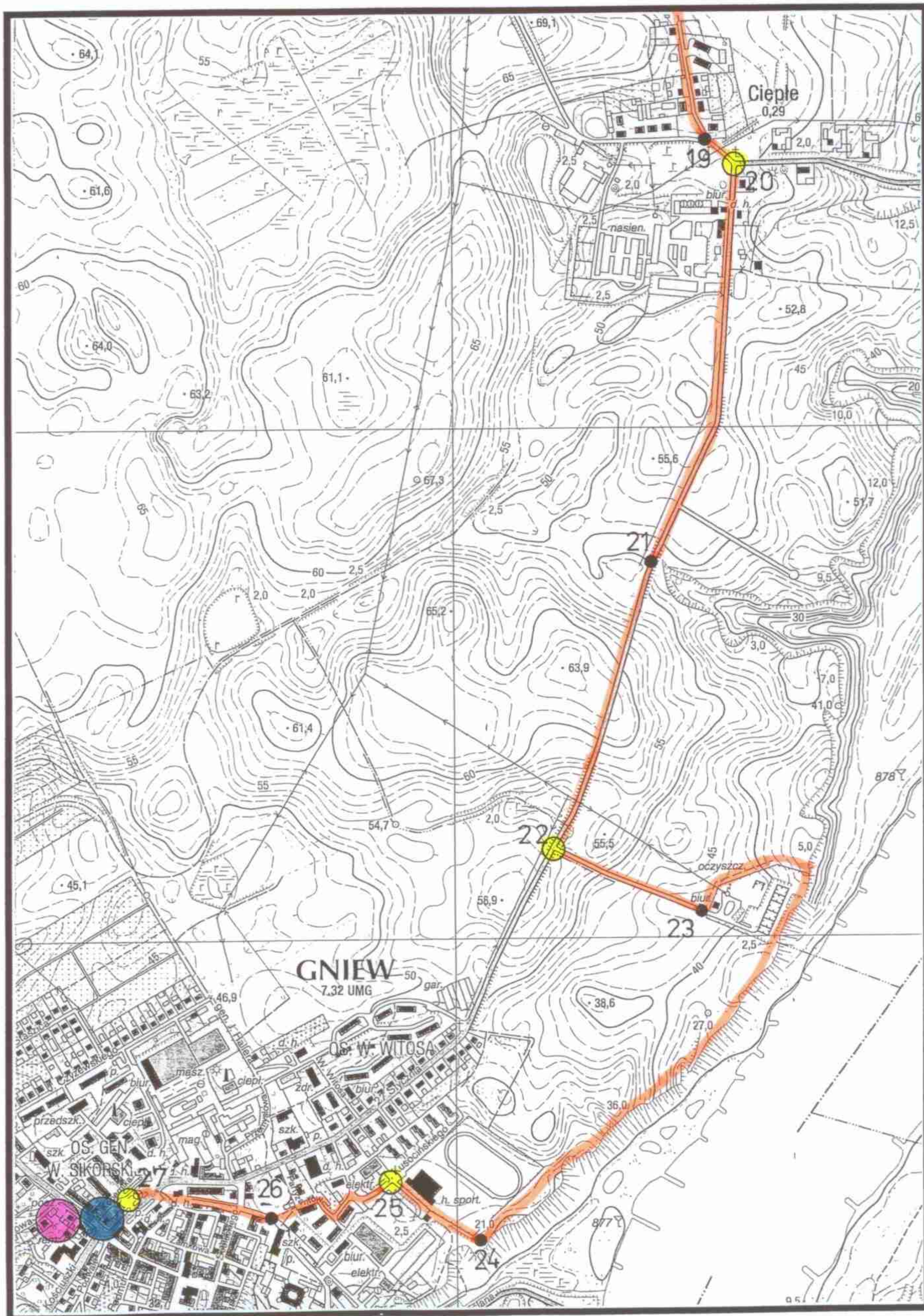
Od przystanku PKS (**Wielkie Walichnowy**) szlak idzie szosą na południe w kierunku Gniewa. Przecina skrajną, południową część wsi i po 700 m na jej krańcu na skrzyżowaniu z drogami polnymi przy krzyżu i w rejonie nieczynnej mleczarni skręca w lewo w stronę Wisły. Dochodzi po niemal kilometrze do wału wiślanego i potem idzie w prawo wzdłuż niego. Teraz następuje ponad dwukilometrowy odcinek biegnący wzdłuż Wisły obok wału przez wybudowania Rozgartów i Kuchni. Po dojściu do miejsca z kapliczką, w którym kończy się przy wale droga asfaltowa, szlak opuszcza sąsiedztwo rzeki i idzie asfaltówką w prawo. Przecina zabudowania miejscowości **Kuchnia** i po minięciu starorzecza Wisły skręca w lewo. Teraz podąża na południe i po 1,5 km zbliża się do zabudowań **Polskiego Gronowa**. Koło boiska skręca w prawo i zaraz dochodzi do kościoła a następnie szosy gniewskiej. Szosą idzie krótko (150 m) w prawo i zaraz potem schodzi z niej wyraźną drogą z lewej. Ta droga krętą trasą doprowadzi w pobliże krawędzi doliny wiślanej. Po niespełna kilometrze szlak schodzi z niej w drogę boczną, którą wykorzystując dostaje się na dawne torowisko kolejki wąskotorowej. Szlak skręca teraz w prawo i wchodzi w wąskie i głębokie rozcięcie zbocza doliny pomiędzy dawnym grodziskiem a wyrobiskiem żwiru i piasku. Po około 800 m prowadzenia jarem wydostaje się na krawędź zbocza i obok ceglanej szopy wchodzi na drogę polną, którą idąc na południe dostaje się do **Cieplego**. Szlak mija pierwsze zabudowania, dochodzi do brukowanej drogi, skręca w lewo i zaraz potem przy krzyżu w prawo, tym samym wydostając się na asfaltową szosę do Gniewa. Idzie teraz nią na południe mijając sklep i gospodarstwo rolne. Za wsią szlak nieco się wspina (widoki), potem obniża do rozcięcia krawędzi doliny Wisły. Dalej następuje kolejna kulminacja i za nią już na skraju **Gniewa** (widać miasto w oddali) szlak skręca z szosy w lewo i dochodzi do oczyszczalni ścieków. Omija ją od północy, zbliża się do skarpy i teraz wzdłuż niej udaje się w prawo. Teraz ponad 2 kilometry będzie szedł ścieżką znajdującą się ponad stromym zboczem doliny Wisły. Dotarłszy bliżej zabudowań, przy boisku sportowym pozostawi rzekę, pójdzie w prawo i obok hali gminnego ośrodka sportu wyjdzie na ulicę Kusocińskiego. Teraz skręci w lewo, ominie Zakłady Elektryczne WEGA, a

potem pójdzie wzdłuż bloku przy ulicy Partyzantów i dalej prosto ścieżką w rejon zespołu szkół ponadgimnazjalnych. Obok budynków szkolnych najpierw nowego, potem starego dostanie się na ulicę Jana II Sobieskiego, przetnie ją i stąd alejką wzdłuż murów miejskich dojdzie do ulicy 27 stycznia i znajdującego się przy niej z lewej strony przystanku PKS.









WALORY KRAJOZNAWCZE SZLAKU

1. Obiekty przyrody: chronione (pomniki przyrody) i o charakterze pomnikowym:
 - **dwa jesiony wyniosłe** przy kościele parafialnym w **Wielkich Walichnowach** - *pomniki przyrody nr 1108 i 1109* – 0,1 km szlaku
 - **grupa drzew (klony zwyczajne)** w wieku ok. 200 lat w **Polskim Gronowie**- *pomnik przyrody nr 631* – 7,1 km szlaku
2. Obiekty kultury materialnej:
 - dawna **kuźnia** (z końca XIX w. ?) w **Wielkich Walichnowach** – 0,0 km szlaku
 - **kościół gotycki** z XIV wieku, później przebudowywany, murowany, konstrukcji ryglowo-ceglanej w **Wielkich Walichnowach** – 0,1 km szlaku
 - przykłady ciekawych obiektów **architektury mieszkalnej i użyteczności publicznej** z końca XIX/początku XX wieku w **Wielkich Walichnowach** – 0,0-0,5 km szlaku
 - lewobrzeżny **wał** rzeki **Wisły** (**km 887- km 884,,9**) między **Rozgartami** i **Kuchnią** – km 1,6-3,7 szlaku
 - **torowisko** dawnej **kolejki wąskotorowej** między **Polskim Gronowem** a **Cieplem** – 8,6-9,1 km szlaku
 - **grodzisko wyżynne** z IX wieku w rejonie **Cieplego**– 9,1 km szlaku.
 - **grodzisko wyżynne** z X/XII wieku nad Wisłą w rejonie **Gniewu**– 12,5 km szlaku
 - **zamek pokrzyżacki** zbudowany na przełomie XIII i XIV wieku, później przebudowywany w **Gniewie** –13,7 km szlaku
 - przykłady ciekawych obiektów **architektury mieszkalnej i użyteczności publicznej** z końca XIX/początku XX wieku w **Gniewie** – 13,5-13,8 km szlaku
 - **mury obronne wokół bramy malborskiej** w **Gniewie** – 13,8 km szlaku

3. Obiekty pamiątkowe i historyczne, miejsca historyczne
 - **cmentarz mennonicki z XIX w. w Wielkich Walichnowach** – 0,4 km szlaku
 - **pole bitwy we wrześniu 1626 roku** między wojskami polskimi a szwedzkimi w rejonie **Cieplego** – 7,5-9,9 km szlaku
4. Inne obiekty krajoznawcze, punkty i miejsca widokowe:
 - **miejsce widokowe na Wisłę i Cypel Mątowski** z wału wiślanego w rejonie **Rozgartów** (ok. 10 m ponad poziom wody) – 1,6 km szlaku
 - **punkt widokowy na Wisłę i Nizinę Kwidzyńską** ze skarpy wiślanej w **Gniewie** (ok. 30 m ponad poziom wody) – 13,1 km szlaku